

ความท้าทายต่อการบริหารความมั่นคงพื้นที่ชายแดนในยุคดิจิทัล
Challenges to Border Security Management in the Age of Disruption

รับบทความ 04/05/2023
แก้ไขบทความ 12/07/2023
ยอมรับบทความ 29/08/2023

วชิรวัชร งามละม่อม¹
Wachirawachr Ngamlamom

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน (2) ผลกระทบจากความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน (3) เสนอแนะแนวทางในการสร้างโอกาสและความร่วมมือต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน และ (4) แนวทางและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรองรับกับความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และการวิเคราะห์เอกสาร ผลการวิเคราะห์พบ 4 ประเด็นสำคัญคือ (1) ด้านความท้าทายมี 4 ประการ คือ (1.1) ความเชื่อมโยงที่เกิดจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเส้นทางคมนาคม การสร้างกลไกความร่วมมือ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ (1.2) ปราบปรามการลักลอบทางสังคมจากสายสัมพันธ์ความเป็นบ้านที่เมืองน้องและการเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรม (1.3) ปัญหาความไม่ชัดเจนเรื่องเขตแดน และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ (1.4) การเคลื่อนย้ายทางการค้าชายแดน/กลุ่มทุนต่างชาติ การลักลอบเข้าเมืองหรือนำเข้า-ส่งออกสินค้าผิดกฎหมาย (2) ด้านผลกระทบจากความท้าทายมี 2 ทางคือ ผลกระทบเชิงบวกจากนโยบายของประเทศมหาอำนาจที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้าน และผลกระทบเชิงลบ เช่น เศรษฐกิจโลก การปรับเปลี่ยนนโยบาย ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสร้างเขื่อน และปัญหาจากธรรมชาติและผลกระทบของมนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ (3) การสร้างโอกาสและความร่วมมือมี 2 ด้านคือ การสร้างความร่วมมือภายในประเทศกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และระดับชุมชน และการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศกับหน่วยงานทางทหารเพื่อการแก้ปัญหาต่าง ๆ ตามแนวชายแดนผ่านกลไกความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดการความมั่นคง และ (4) แนวทางและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายมี 2 แนวทางคือ กองทัพควรเข้ามามีส่วนในการสนับสนุนขีดความสามารถของชุมชนในการพัฒนาความสัมพันธ์ การบูรณาการการจัดทำฐานข้อมูล และการเข้ามามีส่วนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อรับมือกับความท้าทายใหม่ต่อความมั่นคง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ควรนำบททางประวัติศาสตร์ในอดีตมาสร้างกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในปัจจุบัน และพบอุปสรรคที่มีผลต่อความท้าทายกับการบริหารความมั่นคงพื้นที่ชายแดนที่เป็นหัวใจสำคัญของการรับมือเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของดิจิทัล ฉะนั้นฝ่ายความมั่นคงควรได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถต่อการบริหารความมั่นคงพื้นที่ชายแดนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ความท้าทาย การบริหาร ความมั่นคง พื้นที่ชายแดน ดิจิทัล

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี
Lecturer in the Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Muban Chom Bueng Rajabhat University, Ratchaburi.

Abstract

The purpose of this review article is to analysis. (1) the challenges to border security, (2) the impact of the challenges to border security, (3) to suggest ways to create opportunities and cooperation in border security, and (4) guidelines and policy recommendations to the armed forces and relevant agencies to deal with the challenges to border security. using the content analysis method and document analysis revealed the following four major issues: 1) The challenges consist of four concerns, which are: (1.1) the connectivity resulting from the development of infrastructure and transportation routes, the formation of cooperation mechanisms, and the integration of new technologies, (1.2) social phenomena arising from relationships between neighboring countries and cultural changes, (1.3) ambiguities in border demarcations and changes in the natural environment, and (1.4) movements across the border caused by foreign investors, illegal immigration, and the import and export of illegal goods. 2) The impacts from challenges include two aspects, which are: (2.1) positive impacts from the policies of great power countries affecting neighboring countries, and (2.2) negative impacts such as the effects on the global economy, policy changes, technological advances, dam building, and problems from nature and human actions affecting ecosystems. 3) Cooperations are comprised of two establishments, which are: (3.1) the domestic cooperation with government agencies, private organizations, and communities, and (3.2) the international cooperation with military agencies to solve various problems along the border through cooperation mechanisms in various fields to exchange information on security management. and 4) Policy guidelines and recommendations consist of two areas, which are: (4.1) armed forces should contribute to the community's ability to develop relationships, integrations, database preparation, and participation in strengthening in order to cope with new security challenges, and (4.2) relevant agencies should not reopen the past historical disputes in order to maintain positive relations between countries in the present. and found obstacles that affect the challenge of border security management that is the heart of the response to changes in disruption. Therefore, the security department should be developed in various areas. in order to increase the potential and increase the ability to manage security in border areas even more.

Keywords: *Challenges, administration, security, border areas, disruption*

บทนำ

เขตแดนถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญอย่างมากในฐานะที่เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของรัฐและเป็นสิ่งที่กำหนดถึงขอบเขตของการใช้อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของรัฐนั้น ๆ ทั้งยังเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ปัญหาข้อขัดแย้งต่อบริเวณพื้นที่ที่เส้นแบ่งเขตแดนนั้นลากผ่าน ปัญหาความขัดแย้งเรื่องเขตแดนจึงกลายเป็นประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐและระหว่างรัฐ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นทางด้านการป้องกันประเทศหรือการทหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และความร่วมมือระหว่างประเทศ ปัญหาข้อขัดแย้งทางด้านเขตแดนนั้นส่วนมากจะมีภูมิหลังมาตั้งแต่สมัยอาณานิคม สืบเนื่องจากการที่ประเทศมหาอำนาจที่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าระหว่างกันด้วยการสร้างรัฐกันชน (Buffer State) หรือการปักปันเขตแดนกันขึ้น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงชนชาติ วัฒนธรรม และความไม่ชัดเจนของสนธิสัญญา รวมทั้งแผนที่ปักปันที่กระทำไว้ภายหลังจากประเทศที่เคยตกเป็นอาณานิคมได้รับเอกราชแล้ว ประกอบกับขบวนการชาตินิยมที่เกิดขึ้นภายหลังจากการได้รับเอกราช รวมทั้งภูมิหลังและทัศนคติที่มีต่อกันระหว่างรัฐ ปัญหานี้เกิดขึ้นแม้แต่กับรัฐที่ไม่เคยตกเป็นอาณานิคมอย่างประเทศไทย ความสัมพันธ์ทางเขตแดนระหว่างรัฐมักดำเนินไปในรูปความขัดแย้งมากกว่าความร่วมมือระหว่างกัน ดังกรณีของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีแนวพรมแดนติดต่อกันไปตามแนวเทือกเขาและแม่น้ำมีปัญหากระทบกระทั่งและขัดแย้งกลายเป็นข้อพิพาทมาตั้งแต่ในอดีต ส่งผลสืบเนื่องกลายเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาข้อพิพาท และมีประเด็นโต้แย้งเกี่ยวกับการใช้และตีความสนธิสัญญา รวมถึงประเด็นด้านกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นถือเป็นข้อพิพาททางกฎหมายได้อย่างหนึ่ง อันเป็นช่องทางสำคัญในการพิจารณาถึงบทบาทของกฎหมายระหว่างประเทศ ต่อการแก้ไขและระงับปัญหาข้อพิพาททางเขตแดนที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาถึงหลักการและกฎเกณฑ์ของกฎหมายที่จะนำมาปรับใช้ วิเคราะห์และชี้แจงถึงความถูกต้องตามกฎหมายในข้ออ้างข้อเถียงระหว่างคู่กรณี ทั้งนี้กฎหมายระหว่างประเทศที่จะนำมาบังคับใช้กับปัญหาข้อพิพาทอาจอยู่ในรูปของกฎหมายสนธิสัญญา กฎหมายจารีตประเพณีหรือหลักกฎหมายทั่วไป ทั้งนี้รวมถึงการวิเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทและสถานะทางกฎหมายของเทคนิควิธีการทางกฎหมายที่ใช้กำหนดปักปันเขตแดน เช่น หลักสันปันน้ำ หลักร่องน้ำลึก ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดในสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้อง และจากผลการวิเคราะห์ปัญหาพิพาทดังกล่าวทำให้สามารถเห็นถึงแนวทางหรือวิธีการที่ไทยและประเทศเพื่อนบ้านนำมาปรับใช้แก้ไขระงับปัญหาข้อพิพาทที่ยังไม่เป็นที่ยุติเพื่อก่อให้เกิดเขตแดนที่มีเสถียรภาพและวางอยู่บนพื้นฐานของความแน่นอนและเป็นที่ยุติเด็ดขาด

สถานการณ์ปัจจุบันพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยได้เปลี่ยนจากพื้นที่การสู้รบมาเป็นพื้นที่สำคัญทางการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้นหลังจากที่ได้มีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนเมื่อปี 2558 การบริหารจัดการในพื้นที่ชายแดนให้มีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการและต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดจากการรวมกลุ่มของประเทศอาเซียน การจัดการด้านความมั่นคงพื้นที่ชายแดนจึงถือเป็นมาตรการสำคัญของหลายประเทศในการคัด

กรองสิ่งที่เป็นคุณและโทษที่จะเข้ามากระทบต่อความมั่นคงของรัฐและประชาชนและเพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศ (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์, 2563) ทั้งนี้ปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศไทยในปัจจุบันมีลักษณะผสมผสานระหว่างภัยคุกคามรูปแบบเดิม (Traditional Security Threats) คือ ภัยคุกคามด้านการทหาร เช่น การสู้รบตามแนวชายแดนหรือความขัดแย้งเรื่องเส้นเขตแดน และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non Traditional Security Threats) คือ ภัยคุกคามที่เกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์และส่งผลกระทบต่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติรวมถึงทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาวะโลกร้อน ภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือภัยพิบัติทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรง และการแพร่ขยายที่ก่อให้เกิดอันตรายในวงกว้าง เช่น โรคอุบัติใหม่ อาชญากรรมข้ามชาติ และการก่อการร้าย (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2560)

อย่างไรก็ตามความจำเป็นในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้มีความเจริญทัดเทียมพื้นที่อื่น ๆ ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับความมั่นคงของชาติ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีอยู่อำนวยประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงของชาติให้ได้อย่างที่สุด (ชูวงศ์ อุบลลี และคณะ, 2559: 28-29) ซึ่งปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านนับเป็นปัจจัยหลักของปัญหาความมั่นคงบริเวณแนวชายแดน ปัญหาแนวเขตพื้นที่ทางบก เช่น กรณีแนวเขตแดนประเทศไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชาที่หลักเขตแดนบางแห่งได้ถูกทำลาย สูญหายหรือชำรุด และบางจุดก็ถูกโยกย้ายจนไม่สามารถหาแนวเส้นแบ่งเขตแดนที่ถูกต้อง อีกทั้งบางส่วนของแนวเขตแดนยังไม่เคยมีการปักปันเขตแดนกันเลย เขตแดนด้านติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับเส้นแบ่งเขตแดนตามลำแม่น้ำโขง ส่วนเขตแดนด้านติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และสหพันธรัฐมาเลเซียก็มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับเส้นแบ่งเขตแดนเช่นเดียวกัน ปัญหาแนวเขตพื้นที่ทางทะเลปัจจุบันยังคงเป็นปัญหาการทับซ้อนของเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปในอ่าวไทยระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ราชอาณาจักรกัมพูชา สหพันธรัฐมาเลเซีย รวมถึงสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็นต้น

นอกจากนี้สถานการณ์โลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและสลับซับซ้อนมากกว่าในอดีต ผลกระทบที่กำลังเกิดขึ้นจากการเคลื่อนตัวเข้าสู่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ ดังนั้นการปรับตัวเพื่อให้สามารถรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้นจึงถือเป็นโจทย์ที่หลายประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญเหมือนกัน ซึ่งจากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาในเบื้องต้นผู้ศึกษาเล็งเห็นว่าการบริหารจัดการภัยคุกคามความมั่นคงตามแนวชายแดน โดยเฉพาะความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดนเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาให้สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์และสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป มิเช่นนั้นการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนอาจไม่เกิดผลสัมฤทธิ์และไม่สามารถรองรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ผู้เขียนมีความสนใจในการศึกษาวิเคราะห์ เรื่อง “ความท้าทายต่อการบริหารความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดนในยุคดิจิทัล” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

ความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน เป็นการศึกษาผลกระทบจากความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน อีกทั้งเป็นการศึกษาแนวทางในการสร้างโอกาสและความร่วมมือต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน และศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรองรับกับความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ในการสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงเป็นเป้าหมายสูงสุดในการดำรงอยู่ของประเทศชาติ มีความเจริญก้าวหน้าทางสังคมเป็นปึกแผ่นแน่นแฟ้น ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขและยั่งยืนในอนาคต

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีลักษณะเป็นการศึกษาโดยใช้วิธีวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) ซึ่งเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลผลกระทบของดิสรักซ์ชันจากรายงานการศึกษาวิจัย เอกสารทางราชการ ตำบัทกฎหมาย คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี และข้อมูลออนไลน์จากอินเทอร์เน็ตต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมตลอดจนวิเคราะห์ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดนและประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่รวดเร็วภายใต้ดิสรักซ์ชัน อันเป็นความท้าทายต่อความมั่นคง ผลกระทบจากความท้าทายต่อความมั่นคง แนวทางในการสร้างโอกาสและความร่วมมือต่อความมั่นคง แนวทางและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรองรับกับความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาต่อไป

วิเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1. วิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

สถานการณ์โลกที่ผ่านจากยุคสงครามเย็นเข้าสู่ยุคดิสรักซ์ชัน (Disruption) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลก ซึ่งลักษณะของการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาระดับพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมยุคใหม่ อันได้แก่ ภูมิทุนนิยม อุตสาหกรรมนิยม เทคโนโลยี ชนชั้น เพศภาวะ อุดมการณ์และสื่อ (วิทยา สุจริตธนารักษ์, 2557) เหตุผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นผลมาจากความต้องการของสังคมโลกที่ปรารถนาให้เกิดความยุติธรรมในประชาคมโลก ประเทศที่ด้อยกว่าไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากประเทศที่มีอำนาจ

จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกดังกล่าวนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ผู้เขียนมีความเห็นว่าหลังยุคสงครามเย็นปัญหาความมั่นคงทางการเมืองมีสูงขึ้นเรื่อย ๆ ขณะเดียวกันสหรัฐอเมริกา ก็ได้พยายามขยายบทบาทในด้านความมั่นคงไปในลักษณะของการช่วยเหลือทางทหารมากขึ้น เช่น กรณีที่สหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลืออินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศไทย ซึ่งยกให้ประเทศเหล่านี้เป็นพันธมิตรรวม อีกทั้งสหรัฐอเมริกาได้ขยายบทบาทในการให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้น ดังเช่น การริเริ่มการประชุมสุดยอดระหว่างสหรัฐอเมริกากับประเทศกลุ่มอาเซียน รวมทั้งการให้ความสนใจเกี่ยวกับอนุภาคร่วมน้ำโขง (GMS) (วชิรวัชร งามละม่อม, 2561) โดยได้ริเริ่มโครงการความร่วมมือระหว่างลุ่มแม่น้ำโขงกับลุ่มแม่น้ำมิสซิสซิปปี จากการที่สหรัฐอเมริกาได้พยายามขยายบทบาทมากขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้กลุ่มประเทศในภูมิภาคนี้ต้องหันมาพิจารณาท่าทีของสหรัฐอเมริกาที่พยายามเข้ามามีบทบาทในภูมิภาคนี้เป็นเพราะเหตุใด ในขณะที่เดียวกันจีนก็เป็นหนึ่งในประเทศที่อยู่ในภูมิภาคนี้ และกำลังแสดงศักยภาพและบทบาทเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังจะเห็นได้จากกรณีการเกิดข้อพิพาทขึ้นในหมู่เกาะสแปรตลีย์ในทะเลจีนใต้ โดยจีนพยายามอ้างสิทธิ์เหนือน่านน้ำทะเลจีนใต้ทั้งหมด ขณะที่ฟิลิปปินส์ เวียดนาม มาเลเซีย และบรูไนก็อ้างสิทธิ์บางส่วนเช่นกัน ซึ่งกรณีข้อพิพาทดังกล่าวที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเป็นการพยายามแย่งชิงเพื่อให้ได้ผลประโยชน์จากการครอบครองทรัพยากรทางธรรมชาติที่เป็นแหล่งน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ การทำการประมง และความสำคัญในเรื่องของเส้นทางและพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญบนน่านน้ำทั้งสิ้น

จะเห็นได้ว่าปัญหาความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนและการเปลี่ยนแปลงดุลอำนาจในเอเชียซึ่งเป็นผลมาจากการก้าวขึ้นมามีบทบาทและแสดงอิทธิพลของจีน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างของอำนาจในช่วงของสงครามเย็นมาเป็นหลายขั้ว (Multipolar) ซึ่งคงมีมหาอำนาจใหม่และเก่าที่กำลังพยายามแข่งขันกันที่จะมีบทบาทและอิทธิพลอันส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (วิจิต ศรีสุข, 2557) และยังมีปัญหาดังเดิมที่เกี่ยวข้องกับเขตแดนและพื้นที่ติดต่อกันทั้งทางบกและทางทะเลที่ยังไม่สามารถตกลงกันได้ อีกทั้งปัญหายุทธศาสตร์อื่น ๆ ที่เป็นปัญหายุทธศาสตร์ในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นภายในประเทศและอาจส่งผลกระทบต่อประเทศใกล้เคียง ดังนั้นปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างกันเพื่อลดปัญหาที่จะนำไปสู่การสร้างความขัดแย้งที่ขยายใหญ่เพิ่มขึ้น

จากนโยบายของรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้กำหนดนโยบายในการรักษาความมั่นคงของรัฐและต่างประเทศ โดยถือเป็นเรื่องที่สำคัญและให้ความสำคัญเร่งด่วน 5 ด้าน คือ การบริหารจัดการชายแดน การสร้างความมั่นคงทางทะเล การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การสร้างความไว้วางใจกับประเทศเพื่อนบ้าน และการเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติการทางทหารร่วมกันของอาเซียน โดยเน้นความร่วมมือและป้องกันแก้ไขข้อพิพาทต่าง ๆ และการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนโดยใช้กลไกทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี (สำนักเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) จากนโยบายดังกล่าวหากพิจารณาถึงความร่วมมือ เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายที่ยอมรับร่วมกันว่าการร่วมมือจะมีผลให้สมาชิกของทุกฝ่ายเกิดความพึงพอใจและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์นั้นได้ ซึ่งกระบวนการในการบูรณาการของประชาคมยุโรปอาศัยแนวคิดทฤษฎีสหพันธ์นิยม ทฤษฎีภารกิจนิยมใหม่ และทฤษฎีคมนาคุมสื่อสาร เพื่อประโยชน์ของความร่วมมือของกลุ่มภูมิภาคนี้ (บรรจง อมรชีวิน และหทัยชนก ศิริวัฒนกุล, 2558) สำหรับกลุ่มประเทศอาเซียนได้ก่อตั้งประชาคมอาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลัก ๆ คือเน้นความร่วมมือกันในการรักษา

สันติภาพในภูมิภาคและส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ต่อมาการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเกิดขึ้นกระแสตีรပ်ขึ้นเป็นกระแสของการติดต่อแบบไร้ซึ่งพรมแดนทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมากขึ้น (วชิรวชิร งามละม่อม, 2562) เนื่องจากปัญหาภายในประเทศอาจส่งผลกระทบต่อประเทศข้างเคียง เช่น ยาเสพติด อาชญากรรมข้ามชาติ การตัดไม้ทำลายป่า และปัญหาภัยพิบัติอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านระดับภูมิภาคและนานาชาติ จึงทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนได้หันมาให้ความสนใจและรวมตัวกันเข้าเป็นประชาคมที่พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพิ่มขึ้น (วชิรวชิร งามละม่อม, 2559) สำหรับประเทศไทยปัจจุบันได้พัฒนาความร่วมมือกับประเทศสมาชิกมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญของการดำเนินตามนโยบายของรัฐบาลในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ และเป็นการขับเคลื่อนการเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ การส่งเสริมบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งการมีส่วนร่วมช่วยอย่างสำคัญในประชาคมโลกในการส่งเสริมการพัฒนาเพื่อลดปัญหาความยากจน การพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน (สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ, 2562)

2. วิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับตีรပ်ขึ้น

แนวคิดนี้ถือกำเนิดจากการล่มสลายทางเศรษฐกิจของโลก ซึ่งฌอง-มารี ดรู (Jean-Marie Dru) ประธานกลุ่มบริษัท BDDP Group ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจประเภทสื่อสารระดับแนวหน้าของโลก ได้นำเสนอวิธีคิดแบบใหม่ ๆ ที่เป็นการแนะนำแนวทางให้นักโฆษณาออกมาจากกรอบกฎเกณฑ์ของระบบความคิดแบบเดิม ๆ เพื่อมองหาสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งตีรပ်ขึ้นไม่ใช่สิ่งใหม่ แต่เป็นกรอบที่ให้ความเข้าใจได้ง่ายขึ้นสำหรับการดำเนินธุรกิจในสภาพแวดล้อมใหม่ (วชิรวชิร งามละม่อม, 2565) จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นของ Dru (1996) ได้นำเสนอแนวความคิดตีรပ်ขึ้นที่จะเป็นการช่วยให้คนได้เข้าใจถึงหลักความสำคัญของอคติที่ฝังแน่นและธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติจนเป็นวัฒนธรรมขององค์กร นักบริหารต้องกล้าที่จะแหวกกฎเกณฑ์เดิม ๆ เพราะตีรပ်ขึ้นเป็นทฤษฎีอย่างหนึ่งที่มองหาจุดเหมือน เพื่อค้นพบจุดแตกต่างของสินค้าหรือสิ่งที่มีมากกว่าความเหมือน เพื่อนำสิ่งนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตีรပ်ขึ้น (Disruption) จึงเป็นความสำเร็จที่สร้างขึ้นจากรากฐานของความคิดต่อต้าน ไม่ยอมรับในสิ่งที่เป็นการปฏิบัติและแข่งขันแบบเดิม ๆ ตีรပ်ขึ้นคือเครื่องมือที่ช่วยกำเนิดความคิดใหม่ ๆ และช่วยสานต่อความคิดนั้น ๆ ให้เกิดขึ้นแล้วสามารถจับต้องได้และพร้อมที่จะนำไปพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ วชิรวชิร งามละม่อม (2565) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีดิจิทัลที่พัฒนาขึ้นถึงจุดที่สร้างนวัตกรรมใหม่ ซึ่งเป็นได้ทั้งผลิตภัณฑ์หรือโมเดล และก่อให้เกิดผลกระทบต่อมูลค่าของสินค้า บริการหรือผลิตภัณฑ์เดิมที่มีในตลาด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะเริ่มต้นจากความคิด ความเชื่อและสร้างทัศนคติใหม่ ๆ อยากรู้ อยากรูเห็นตลอดเวลา มีความคิดที่เปิดกว้าง คอยมองหาจุดเริ่มต้นใหม่ ๆ ที่มีอนาคตสดใสยิ่งกว่ารออยู่ข้างหน้า ระเบียบวิธีคิดของแนวคิดตีรပ်ขึ้น คือ ขั้นตอนของการใช้แนวคิดตีรပ်ขึ้นเพื่อสร้างความแตกต่างทางความคิด

ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าระเบียบวิธีคิดของแนวคิดตีสรุปลักษณ์ ได้แก่ คอนเวเนชัน คือ โลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งหมายถึงโลกที่สามารถจับต้องมองเห็นได้ ตีสรุปลักษณ์ คือ สินทรัพย์ที่มองไม่เห็น กลายเป็นสิ่งที่มีความยั่งยืน และวิชั่น คือ วัฒนธรรมของแบรนด์หรือทรัพย์สินที่มีค่าที่สุดของผลิตภัณฑ์

บทวิเคราะห์

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง ความท้าทายต่อการบริหารความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดนในยุคตีสรุปลักษณ์ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์แบ่งออกตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน

1.1 ด้านความมั่นคง การเฝ้าตรวจและป้องกันชายแดน เนื่องจากพื้นที่ชายแดนไม่มีกลไกความร่วมมือส่วนภูมิภาคทำให้การแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนและการรุกรานพื้นที่เป็นการประสานความร่วมมือกับส่วนราชการในระดับอำเภอและจังหวัดด้วยการทำหนังสือประท้วงไปยังประเทศเพื่อนบ้าน พร้อมทั้งเสนอปัญหาให้กับกรมกิจการชายแดนทหาร และคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป ได้รับทราบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลเจรจาและหาแนวทางร่วมในการแก้ไขปัญหาในเวทีการประชุมร่วมระหว่างประเทศ นอกจากนี้ความท้าทายในระดับพื้นที่ที่มีการละเมิดข้อตกลงภายใต้กลไกความร่วมมือทวิภาคีที่สำคัญต่าง ๆ เช่น การที่ประชาชนรุกรานขึ้นไปทำกินและอาศัยบนพื้นที่พิพาทจนกลายเป็นชุมชนถาวร อีกทั้งสถานการณ์ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การลักลอบค้าสินค้าหนีภาษี การลักลอบค้าไม้หวงห้าม การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การโจรกรรมและส่งรถข้ามแดน การลักลอบค้าสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง แต่ปัญหาที่มีความรุนแรงและสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง คือ ปัญหาการลักลอบนำเข้ายาเสพติด ซึ่งสถานการณ์ด้านยาเสพติดในปัจจุบันมีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้านแล้วลักลอบนำเข้าไปจำหน่ายในพื้นที่ตอนในของประเทศไทย ซึ่งในอนาคตจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเนื่องด้วยพื้นที่ของลำน้ำโขงเอื้อต่อการขนส่ง โดยสามารถลำเลียงได้ตลอดแนวทั้งผ่านลำแม่น้ำโขงโดยตรงหรือนำมาพักบนเกาะดอนต่าง ๆ ประกอบกับผู้กระทำความผิดกฎหมายมีการใช้เทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับ (Drone) ในการลักลอบขนยาเสพติดติดตามแนวลุ่มแม่น้ำโขง ยิ่งส่งผลให้การลักลอบขนส่งยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น

อีกทั้งสถานการณ์ด้านสินค้าหนีภาษี การนำสินค้าออกหรือนำเข้าโดยไม่ผ่านพิธีทางศุลกากร จะตรวจพบได้ตลอดแนวและชายแดนอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องนุ่งห่มและสินค้าการเกษตร โดยทุกสถานีทางหน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำน้ำแม่น้ำโขง (นรข.) จะจัดเจ้าหน้าที่เข้าไปร่วมกับพื้นที่ที่เป็นจุดผ่อนปรนร่วมมือกับตำรวจในการตรวจสอบสินค้าทางการเกษตรและสินค้าหนีภาษี โดยอาศัยการข่าวในการสุ่มตรวจสินค้า เพื่อให้เกิดความคล่องตัวทางเศรษฐกิจรวมถึงปัญหาจากการลักลอบสินค้าเข้าออกโดยไม่ผ่านด่านศุลกากร ซึ่งในปัจจุบันการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของประชาชนของประเทศเพื่อนบ้านลดลง เนื่องจากรัฐบาลเปิดให้แรงงานต่างด้าวมีการจดทะเบียน

เพื่อปรับเปลี่ยนสถานะเป็นผู้เข้าเมืองโดยถูกกฎหมาย ทำให้กลุ่มราษฎรประเทศเพื่อนบ้านได้เข้าสู่กระบวนการเข้าเมืองที่ถูกต้องมากขึ้น

1.2 ด้านสังคม มองว่าการเข้ามาของสินค้า การเข้ามาของคนอาจส่งผลให้การสาธารณสุขในพื้นที่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายของแรงงานต่างชาติในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดนในระดับพื้นที่มีข้อได้เปรียบเนื่องจากความใกล้เคียงทางด้านวัฒนธรรมของประชาชนทั้ง 2 ฝั่งมีความใกล้เคียงกันเป็นเหมือนบ้านพี่เมืองน้อง มีการไปมาหาสู่ซึ่งกันและกันนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่สำหรับในอนาคตสายสัมพันธ์ดังกล่าวอาจเบาบางลง เนื่องจากกฎระเบียบและมาตรการของภาครัฐในการข้ามแดน ความเจริญของเมืองที่มีมากขึ้น ทำให้วัฒนธรรมที่เคยปฏิบัติร่วมกันลดน้อยลง

1.3 ด้านความร่วมมือ สำหรับทั่วโลกในระดับอนุภูมิภาคยังมีข้อขัดข้องในเรื่องของกฎระเบียบบางเรื่องที่ยังดำเนินการไม่ได้ โดยเฉพาะเรื่องการเมืองระหว่างประเทศ สำหรับกรอบความร่วมมือก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้มากนัก โดยเฉพาะปัญหาเขื่อนไซยะบุรี เขื่อนดอนสะโฮง ซึ่งกรอบความร่วมมือของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission: MRC) ที่รับผิดชอบในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่กระทบระหว่างประเทศแต่ปัจจุบันกลไกนี้ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาอะไรได้มากเท่าที่ควร นอกจากนี้ความท้าทายในระดับพื้นที่ความร่วมมือในการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน คือ “กิจกรรมหมู่บ้านคู่ขนาน” โดยอาศัยขอความร่วมมือจากประชาชนตามอำเภอหรือหมู่บ้านจากสายสัมพันธ์ทางเครือญาติที่มีอยู่กับประชาชน

1.4 ด้านเศรษฐกิจ แนวโน้มการค้าชายแดนมีการเปลี่ยนมือจากผู้ค้าในพื้นที่ต่อพื้นที่เป็นผู้ค้าจากส่วนกลางไปยังผู้ค้าของประเทศเพื่อนบ้านโดยตรง ทำให้ความยั่งยืนของการค้าชายแดนหรือการค้าเชิงพื้นที่หายไป ประกอบกับเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนสำคัญทำให้รูปแบบและทิศทางการค้าชายแดนในอนาคตเปลี่ยนแปลงไป โดยในอดีตการค้าในพื้นที่มักจะเป็นการค้าโดยผ่านพ่อค้าคนกลาง แต่ในอนาคตบทบาทของผู้ค้าคนกลางจะลดลง เนื่องจากเทคโนโลยีได้เข้ามาอำนวยความสะดวกโดยตรง รวมถึงการค้าในลักษณะภาครัฐสู่ภาครัฐด้วยกัน (Government to Government: G2G) ทำให้ผลประโยชน์ไม่ได้มาถึงท้องถิ่นและเปลี่ยนไปเป็นผลประโยชน์ระหว่างรัฐต่อรัฐแทน

นอกจากนี้ความท้าทายในระดับพื้นที่การค้าชายแดนเป็นพื้นที่ที่มีความเอื้ออำนวยในการค้าและการลงทุน ทำให้ไทยสามารถทำการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านได้เป็นอย่างดีและไม่มีปัญหาด้านการคมนาคม เนื่องจากมีเส้นทางเชื่อมโยงผ่าน East-West Economic Corridor และสินค้าไทยเป็นที่ยอมรับของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสร้างความได้เปรียบทางเศรษฐกิจได้โดยเฉพาะสินค้าทางการเกษตร ทั้งนี้จากการวิเคราะห์พบว่าประชาชนพื้นที่ชายแดนมีความต้องการให้การค้าชายแดนเป็นจุดผ่อนปรนทางการค้ามากกว่าการเป็นจุดผ่านแดนถาวร เนื่องจากมีกฎระเบียบในการผ่านแดนที่ผ่อนคลายน้อยกว่า อีกทั้งการเข้ามาของรถไฟความเร็วสูงจากจีนที่มาถึง สปป.ลาว ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมครั้งใหญ่ คาดว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะการไหลบ่าเข้ามาของกลุ่มทุนจากจีน ซึ่ง

ถือว่าเป็นความท้าทายของไทยด้วยเช่นกัน ซึ่งจะเห็นได้จากปัจจุบันมีรถบัสจากจังหวัดอุดรธานีและหนองคายเข้าไปที่เมืองเวียงเวียง แขวงเวียงจันทน์ ส่งผลให้เกิดความร่วมมือทางการท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้สูง เนื่องจากฝั่งลาวมีสถานที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

1.5 ด้านสิ่งแวดล้อมปัญหาธรรมชาติ ตามแนวชายแดนทำให้พบปัญหาการข้ามไปมาของประชาชนในลักษณะกองทัพนวดที่เพิ่มมากขึ้นทั้งการขนยาเสพติด การโจรกรรมและอาชญากรรมในพื้นที่ ทั้งนี้การลักลอบหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายและการลักลอบขนส่งสินค้ามีความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากรยังเป็นภัยคุกคามในปัจจุบันและมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ความท้าทายในระดับพื้นที่ส่งผลให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติและการเคลื่อนย้ายของคนที่มีความสะดวกส่งผลให้การสกัดกั้นในพื้นที่ทำได้ยากมากขึ้น ประกอบกับแรงงานไทยมีความขาดแคลนเพราะเกิดจากคนหนุ่มสาวนิยมเข้ามาทำงานในเมือง ทำให้ในพื้นที่เป็นสังคมสูงวัย จนนำมาสู่การเกิดวิกฤตด้านแรงงานในอนาคต ถือเป็นจุดเปลี่ยนเรื่องการค้าชายแดนและการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่ชายแดนจะเปลี่ยนแปลง อีกทั้งจากการสร้างเขื่อนทดน้ำเพื่อผลิตไฟฟ้าในแม่น้ำโขงส่งผลกระทบต่อระดับน้ำลดลง ร่องน้ำเกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นปัจจัยเร่งให้เกิดวิกฤตที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ห่วงโซ่อาหารและความสมบูรณ์ของพันธุ์สัตว์น้ำ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน การประกอบอาชีพประมง เกษตรริมโขงและระบบน้ำประปา และเมื่อประชาชนไม่สามารถประกอบอาชีพได้อย่างเดิมและไม่รู้จะปรับตัวอย่างไรท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน ส่งผลให้ประชาชนส่วนหนึ่งเลือกที่จะประกอบอาชีพที่ไม่สุจริต เช่น ลักลอบขนยาเสพติดหรือทำงานผิดกฎหมาย เป็นต้น

1.6 ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ สำหรับสถานการณ์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านถือได้ว่ามีความสงบเรียบร้อย ไม่มีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน ซึ่งหน่วยเผชิญหน้าในพื้นที่ก็เป็นลักษณะต่างคนต่างอยู่ ไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด นอกจากนี้ในพื้นที่อาจมีประเด็นอ่อนไหวที่สามารถนำไปสู่ความขัดแย้งต่อกันได้ เช่น เรื่องเขตแดนที่ยังไม่ชัดเจน ปัญหาเกาะดอนในลำแม่น้ำโขง และปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางธรรมชาติ เป็นต้น

2. ผลกระทบจากความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน

2.1 ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เข้ามาทำให้รูปแบบการค้าชายแดนเปลี่ยนไป กล่าวคือ การค้าขายระหว่างคู่ค้าต่อคู่ค้าในพื้นที่ชายแดนมีแนวโน้มลดลง แต่จะเป็นลักษณะสินค้าจากส่วนกลางมาพักเพื่อรอการส่งขายไปยังประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น ทำให้เศรษฐกิจท้องถิ่นและผลประโยชน์เชิงพื้นที่ได้รับผลกระทบซึ่งในปัจจุบันธุรกิจโลจิสติกส์ระหว่างประเทศในพื้นที่จะเปลี่ยนมาให้บริการการเดินทางในพื้นที่แทน ดังนั้นยุทธศาสตร์การค้าชายแดนในอนาคตจะต้องเปลี่ยนโดยเฉพาะความยั่งยืนของเศรษฐกิจในเชิงพื้นที่

2.2 ความไม่เข้าใจด้านวัฒนธรรมระหว่างประเทศยังคงเป็นอุปสรรค โดยเฉพาะบทบาทของผู้นำในการเจรจา เช่น ในการพูดคุยกับประเทศเพื่อนบ้านแต่ละครั้งตัวแทนจากประเทศเพื่อนบ้านจะเป็นเจ้าแขวงแต่ไทยมักจะส่งผู้ว่าราชการจังหวัดไปเจรจา ซึ่งถ้าเทียบกันแล้วเจ้าแขวงของประเทศเพื่อนบ้านถือว่ามี

ศักดิ์ที่สูงกว่าผู้ว่าราชการจังหวัดของไทย ดังนั้นการให้เกียรติคู่เจรจาโดยการศึกษาวัฒนธรรมในเชิงลึกระหว่างกัน จึงมีความสำคัญปัญหาการเปลี่ยนแปลงเชิงนิเวศ

2.3 ปัจจุบันการลักลอบนำยาเสพติดเข้ามายังประเทศไทยเกิดขึ้นในทุกช่องทาง โดยเฉพาะแม่น้ำโขง ซึ่งมีระดับน้ำที่ลดลงทำให้ง่ายต่อการลักลอบขนยาเสพติด

2.4 สำหรับเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถนำมาใช้ในการกระทำผิดกฎหมาย ซึ่งสร้างปัญหาและผลกระทบต่อความมั่นคง เช่น การใช้โดรนในการขนส่งยาเสพติดเป็นเรื่องเร่งด่วนที่หน่วยงานความมั่นคงเร่งแก้ไขปัญหาในการป้องกันและในอนาคตมีความเสี่ยงของการใช้โดรนในการก่อการร้าย เช่น การสร้างโดรนติดอาวุธสงครามในการสร้างความวุ่นวายต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่

3. แนวทางในการสร้างโอกาสและความร่วมมือต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน

3.1 การสร้างเชื่อมั่นในแม่น้ำโขงมีเหตุผลด้านเศรษฐกิจเป็นตัวนำ ซึ่งการจะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นั้น อันดับแรกจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันก่อน ซึ่งความไว้วางใจเชื่อใจระหว่างกันเป็นต้นทุนที่ถูกและเป็นสิ่งที่คุ้มค่าแก่การลงทุน ดังนั้นประเทศไทยควรลงทุนในการสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นระหว่างกัน โดยเฉพาะความไว้วางใจเชื่อใจในทางการเมือง รวมทั้งต้องส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านร่วมด้วย

3.2 การใช้เศรษฐกิจแบบร่วมทุนจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ได้มากขึ้น โดยควรมีการศึกษาข้อมูลของประเทศเพื่อนบ้านในเชิงลึกมากขึ้น โดยพิจารณาที่รากฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อนำมาสู่การออกแบบความสัมพันธ์ระหว่างกันที่เหมาะสมต่อไป

3.3 ความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรมโดยคำนึงถึงความแตกต่างด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมภายใต้หลักการสร้างความไว้วางใจเชื่อใจ และผลประโยชน์ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินร่วมกัน โดยควรเริ่มต้นกิจกรรมในระดับพื้นที่ที่เป็นไปได้และเห็นชอบร่วมกันก่อน

3.4 มาตรการแก้ไขปัญหาเสพติดโดยมีความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ คือ มาตรการบริหารจัดการแบบบูรณาการและมาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น การจัดทำแผนคำสั่ง ยุทธการในการขับเคลื่อนการใช้กำลังทุกภาคส่วน การจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงประมาณการข่าวกรองด้านยาเสพติดในทุกวงรอบเดือน และการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชุมหารือและกำหนดแนวทางการทำลายเครือข่ายรายสำคัญระดับผู้สั่งการโดยเก็บรวบรวมข้อมูลความเชื่อมโยงนำไปสู่การ จัดทำเป็นคดีสมคบ และตรวจยึดทรัพย์สินให้ได้ในที่สุด เป็นต้น

3.5 มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศร่วมกับกรมชายแดนทหารและกองทัพของประเทศเพื่อนบ้านในการจัดตั้งชุดประสานงานประจำพื้นที่ชายแดนไทยขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสานการแก้ไขปัญหาที่นำไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อมูลเครือข่ายนักค้ายาเสพติด และร่วมมือติดตามจับกุมผู้ต้องหาคดียาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.6 พันธกิจการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น (1) การช่วยเหลือราษฎรที่ข้ามมารักษาพยาบาลในฝั่งไทย (2) ให้คำแนะนำส่วนราชการชายแดนในการร่างประเด็นหารือกับประเทศ

เพื่อนบ้าน เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาที่อาจจะกระทบต่อความมั่นคงตามแนวชายแดน (3) จัดผู้บังคับบัญชาเข้าร่วมกิจกรรมพบปะพัฒนาสัมพันธ์กับผู้นำของประเทศเพื่อนบ้านทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างต่อเนื่อง และ (4) จัด ผบ. หน่วยในพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรมกระชับความสัมพันธ์ในทุกโอกาส

3.7 สร้างโครงข่ายความร่วมมือระดับชุมชนแบบมีส่วนร่วมจัดตั้งองค์กรเครือข่ายรับผิดชอบแบบกระบวนการ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรและการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ลดความเหลื่อมล้ำด้วยระบบ “Profit Sharing” และลดความเสี่ยงการขาดทุนของสมาชิก

3.8 ความร่วมมือกับภาครัฐ โดยการกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพและหน่วยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำข้อมูลเชิงวิชาการเฉพาะในเรื่องผลกระทบเชิงพื้นที่ในด้านต่าง ๆ ตลอดจนให้การเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม สร้างและจัดทำกระบวนการถอดบทเรียนจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา และร่วมกำหนดแนวทางแก้ไข เครื่องมือ หน่วยงาน เจ้าภาพในแต่ละส่วน ความร่วมมือระหว่างประเทศ

3.9 ภาครัฐควรเข้ามาสนับสนุนเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หลักสูตรท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น การท่องเที่ยวในแม่น้ำ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และส่งเสริมอาชีพเสริมในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น เป็นต้น

3.10 ภาครัฐควรสนับสนุนให้คนในพื้นที่ที่มีการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลง โดยการรวมตัวกันของกลุ่มชาวบ้านในการปรับตัวเพื่อที่จะรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านที่อยู่คู่กับสิ่งแวดล้อม และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดเรื่องราว ภูมิปัญญา การเปลี่ยนแปลง การปรับตัว ปัญหาสภาพภูมิอากาศให้กับนักเรียน นักศึกษาและผู้สนใจ เป็นต้น

4. แนวทางและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรองรับกับความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน

4.1 ข้อเสนอต่อกองทัพ

1) กองทัพควรมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานด้านการพัฒนาเชิงพื้นที่มากขึ้น โดยเฉพาะการสร้างควมไว้วางใจระหว่างประเทศทั้งในระดับรัฐและระหว่างประชาชน รวมทั้งขยายให้การให้คำแนะนำแก่ส่วนราชการในพื้นที่ตอนในร่วมด้วย

2) กองทัพควรเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเป็นโซ่ข้อกลางของการเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านความมั่นคง เพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจของหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่และเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาและการพัฒนาทางด้านการจัดการความมั่นคง

3) การเข้ามาของรถไฟความเร็วสูงจากจีนที่มาถึง สปป.ลาว ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมครั้งใหญ่ และคาดว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมอย่างก้าวกระโดด จึงถือเป็นความท้าทายของไทยเช่นกัน ดังนั้นกองทัพและหน่วยงานความมั่นคงต้องเตรียมรับมือกับเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะภัยคุกคามข้ามพรมแดนที่กำลังจะเกิดขึ้นพร้อมกับการเปิดใช้งานของรถไฟความเร็วสูงดังกล่าว

4) ในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยงานไม่มีกลไกความร่วมมือคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคในการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดน จึงทำให้การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทำได้ด้วยการผลักดันให้ส่วนราชการระดับอำเภอและจังหวัดจัดทำหนังสือประท้วงไปยังเจ้าเมืองและเจ้าแขวงของประเทศเพื่อนบ้าน พร้อมเก็บรวบรวมเป็นฐานข้อมูลและรายงานหน่วยเหนือ เพื่อเสนอปัญหาดังกล่าวให้กับกรมกิจการชายแดนทหาร และคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปได้รับทราบเพื่อเป็นประเด็นนำเสนอไปสู่การร่วมกันแก้ไขปัญหา

5) การสนับสนุนการประสานความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาชายแดนเสพติดผ่านโครงการหมู่บ้านเข้มแข็งคู่ขนานตามแนวชายแดน และสนับสนุนให้มีการสร้างความร่วมมือระหว่างกันทั้งในระดับรัฐและระดับประชาชน ซึ่งมองว่าความร่วมมือดังกล่าวเป็นสิ่งที่ดีในการเสริมสร้างเกราะป้องกันภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

6) การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีในการปฏิบัติการกิจ เนื่องจากปัจจุบันผู้ที่กระทำผิดกฎหมายมีการใช้อากาศยานไร้คนขับบินลาดตระเวนตรวจสอบความเคลื่อนไหวของเจ้าหน้าที่ก่อนกระทำการ จึงทำให้ในอนาคตกองทัพและหน่วยงานความมั่นคงต้องเตรียมพร้อมสำหรับการใช้เทคโนโลยีเข้ามาทำในเรื่องผิดกฎหมายดังกล่าว

7) จากปัญหาเกาะดอนเกิดใหม่ที่ยังไม่มีการปักปันเขตแดนระหว่างกัน ซึ่งปัจจุบันพบเห็นราษฎรลาวรุกขึ้นไปทำกินและอาศัยบนดอนเป็นชุมชนถาวร ดังนั้นทางหน่วยงานจึงได้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนและการรื้อล้าเกาะดอนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและราษฎรในพื้นที่ชายแดน เพื่อป้องกันมิให้ส่งผลให้เกิดปัญหาเขตแดนในอนาคต

8) จากสถานการณ์ในปัจจุบันทำให้ในบางครั้งไม่สามารถปฏิบัติการลาดตระเวนอย่างครอบคลุมได้ ทั้งนี้หน่วยงานจึงได้ปรับเปลี่ยนและเพิ่มรูปแบบการดำเนินภารกิจไปตามสถานการณ์ เพื่อให้การปฏิบัติการสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9) กองทัพยังคงต้องพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อเข้ามาช่วยในการปฏิบัติการกิจทั้งในปัจจุบันและอนาคต เช่น การใช้ระบบป้องกันภัยทางอากาศหรือระบบป้องกันอากาศยานไร้คนขับ เนื่องจากในปัจจุบันยังคงมีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง และผู้กระทำผิดสามารถลำเลียงได้ตลอดแนวชายแดนโดยตรงหรือนำมาพักคอยพื้นที่แถบชายแดนต่าง ๆ เพื่อเตรียมการลำเลียงเข้าสู่ฝั่งไทยโดยเฉพาะช่องทางธรรมชาติ ท่าข้ามประเพณี เป็นต้น นอกจากนี้ผู้กระทำผิดยังได้มีการใช้อากาศยานไร้คนขับเข้ามาใช้ในการกระทำผิดกฎหมายร่วมด้วย จึงทำให้กองทัพและผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านความมั่นคงจะต้องเตรียมรับมือกับเรื่องดังกล่าว

4.2 ข้อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) ภาครัฐควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย ได้แก่ ข้าราชการ นักธุรกิจ และภาคประชาสังคมในพื้นที่ภายในประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเสริมสร้างการดำเนินงานร่วมกัน และสร้างความสัมพันธ์ไว้นื้อเชื่อใจอย่างต่อเนื่องในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย

2) นโยบายของภาครัฐในการรองรับกับความท้าทายต่อความมั่นคงแบบองค์รวมตามแนวพื้นที่ชายแดนควรเป็นนโยบายที่ชัดเจนและไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย ซึ่งรวมถึงการถ่ายทอดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติที่ต้องมีความชัดเจนและต่อเนื่องเช่นเดียวกัน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติในพื้นที่มีความเข้าใจและสามารถขับเคลื่อนแนวทางการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่เปลี่ยนแปลงตามการเปลี่ยนแปลงของข้าราชการประจำในพื้นที่

3) สำหรับหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ควรจะมีการทบทวนและซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติที่ตรงตามนโยบายอยู่เป็นระยะ โดยเฉพาะบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อลดโอกาสการนำปมทางประวัติศาสตร์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในอดีตมากระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกันในปัจจุบัน ทั้งนี้ไทยควรแสวงประโยชน์ในการใช้ปัจจัยที่เกื้อกูล ได้แก่ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมทั้งในระดับภาครัฐ ระดับภาคธุรกิจ และระดับภาคประชาชน เป็นต้น

4) ไทยควรขยายความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านผ่านการศึกษา เช่น การให้ทุนการศึกษา ทั้งในระดับผู้นำและระดับเยาวชนทั่วไป ซึ่งถือเป็นวิธีที่สามารถสร้างความไว้นื้อเชื่อใจระหว่างกันที่ดีที่สุดและลงทุนน้อยที่สุด

5) ภาครัฐควรสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการในการร่วมกันพัฒนาศักยภาพในเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการมีหลักสูตรให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมได้ศึกษาร่วมกันอันจะนำมาสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ร่วมกันอย่างยั่งยืน

6) การเสริมสร้างโอกาสด้านเศรษฐกิจและการค้าชายแดนของไทย สามารถทำได้โดยการพัฒนาให้ผู้ประกอบการและประชาชนมีความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต อาทิเช่น เทคโนโลยีการแปลภาษาเพื่อสนับสนุนการค้าชายแดน การพัฒนาผู้ประกอบการรายใหม่ และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีความเป็นสากล เป็นต้น

7) การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกและลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานชายแดนในพื้นที่ เช่น การเสียภาษี การข้ามผ่านแดน เป็นต้น ซึ่งรูปแบบของเทคโนโลยีนั้นควรปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้ใช้และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้จริง

8) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานในการรองรับกับความท้าทายต่อความมั่นคงตามแนวพื้นที่ชายแดน

9) ภาคส่วนอื่นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมช่วยในการสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านร่วมกับกองทัพได้ โดยเฉพาะในมิติด้านการสาธารณสุขและด้านการศึกษา

บทสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษา ความท้าทายต่อการบริหารความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดนในยุคดีสร้บชั้น โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของชาติที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และนำข้อมูลวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์แก่กองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สามารถตอบโจทย์วัตถุประสงค์ของการศึกษาได้โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความท้าทายต่อความมั่นคงแบบองค์รวมตามพื้นที่ชายแดนภายใต้นโยบายประเทศไทย 4.0

1.1 ความเชื่อมโยง (Connectivity) ได้แก่ ปัญหาเสพติด การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเส้นทางคมนาคม การดำรงความต่อเนื่องของกลไกความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป (General Border Committee: GBC) และสำนักงานประสานงานแก้ไขปัญหาเสพติดชายแดน (Border Liaison Offices: BLO) เป็นต้น กลไกความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคมีข้อขัดข้องในเรื่องของกฎระเบียบบางประการที่ยังดำเนินการไม่ได้ โดยเฉพาะเรื่องการเมืองระหว่างประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และข้อตกลงเปิดเสรีระหว่างอาเซียนด้านเศรษฐกิจ (ASEAN Economic Community: AEC) ที่ส่งผลให้การขนส่งทางบกเจริญเติบโตและเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการ และปัญหาจากการสร้างเขื่อน

1.2 การเคลื่อนย้าย (Mobility) ได้แก่ การค้าชายแดน การลักลอบนำเข้า-ส่งออกสินค้าผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ การหลบหนีเข้าเมืองแบบผิดกฎหมาย ปัญหาการเข้ามาของทุนต่างชาติระดับพื้นที่ ปัญหาการเข้ามาของเทคโนโลยี เช่น อากาศยานไร้คนขับ (Drone) และการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ และปัญหาด้านสาธารณสุข

1.3 ปรากฏการณ์ทางสังคม (Phenomena) ได้แก่ สายสัมพันธ์ความเป็นบ้านพี่เมืองน้อง และการเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรม/ประเพณี/การท่องเที่ยว/วัฒนธรรมความสัมพันธ์ของชุมชนริมฝั่งโขง

1.4 ผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม (Environment) ได้แก่ ปัญหาภัยแล้ง ปัญหาความไม่ชัดเจนเรื่องเขตแดน การดูตพรายในแม่น้ำ ปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรน้ำ การเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่อาหาร และการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรทางธรรมชาติ/ระบบนิเวศ/การประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตของประชาชนตามเขตพื้นที่ชายแดน

จะเห็นได้ว่า ประเด็นความท้าทายในพื้นที่แต่ละประเด็นมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะประเด็นเรื่องความมั่นคงทางด้านเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาที่หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมให้ความสำคัญด้วยภูมิประเทศของไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดน

ติดต่อกัน ซึ่งเอื้อต่อการเคลื่อนย้ายของประชาชน สินค้า และการลงทุนทั้งรูปแบบที่ผิดกฎหมายและถูกกฎหมาย รวมถึงเกิดการแย่งชิงทรัพยากรทางธรรมชาติ

กล่าวโดยสรุป ประเด็นความท้าทายที่เกิดขึ้นนั้นอาจก่อให้เกิดโอกาสและความท้าทายทางด้านความมั่นคงที่เกิดจากภายในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งประเด็นของความท้าทายที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สำหรับโอกาสที่เกิดขึ้นทั้งจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (2565: ออนไลน์) และวีรวัช มาฆะศิริรานนท์ (2565) ที่กล่าวถึงสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ผลประโยชน์ที่เกื้อกูล ที่สามารถช่วยให้ความพยายามในอันที่จะทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายได้ รวมทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาความเชื่อมโยง (Connectivity) กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร รวมถึงระบบดิจิทัลที่กำลังเข้ามาเกี่ยวข้องการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ตามแนวชายแดนที่เกิดจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานของมนตรี คำวัน และคู่บุญ จารุมนี (2560) และงานของธนาวัฒน์ ปัทมฤทธิกุล และคณะ (2562) ที่กล่าวถึงโอกาสเกิดขึ้นจากนโยบายของภาครัฐบาลที่เปิดเสรีทางการค้าในภูมิภาคอาเซียนและจีน ทำให้เกิดเป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวและการลงทุน เป็นต้น

2. ผลกระทบจากความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน

2.1 ภัยแล้ง ส่งผลกระทบต่อพืชผลการเกษตรได้รับความเสียหาย ซึ่งผลผลิตที่ลดน้อยลงทำให้การส่งออกผลผลิตทางการเกษตรลดน้อยลงตามไปด้วยและยังกระทบต่อธุรกิจโลจิสติกส์ ส่งผลให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องประสบปัญหาขาดสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจ

2.2 การสร้างเขื่อนของประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านระบบนิเวศของแม่น้ำ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ปลาหลงฤดูกาล ปริมาณปลาที่มีจำนวนลดน้อยลง และปลาบางชนิดอาจสูญพันธุ์ ทำให้ชาวประมงไม่สามารถประกอบอาชีพเดิมได้ เนื่องจากปลาที่มีจำนวนลดน้อยลง จึงทำให้ชาวประมงเปลี่ยนแปลงอาชีพจากการประมงไปประกอบอาชีพอื่นหรือประกอบอาชีพผิดกฎหมาย

2.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศทำให้วิถีชีวิตของประชาชนนั้นเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

2.4 เศรษฐกิจโลกที่ตกต่ำ ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจตามแนวพื้นที่ชายแดนมีการลดขนาดของธุรกิจลงหรือปิดกิจการ เนื่องจากผู้ประกอบการมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบของธุรกิจเพื่อความอยู่รอด และเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก

2.5 การปรับเปลี่ยนนโยบายการนำเข้าสินค้าของประเทศมหาอำนาจ ส่งผลกระทบต่อขีดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เนื่องจากทำให้เกิดการชะลอตัวในการส่งสินค้าออกและบริการต่าง ๆ ซึ่งการชะลอตัวนั้นส่งผลกระทบต่อธุรกิจโลจิสติกส์เป็นอย่างมาก

2.6 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้รูปแบบการค้าขายแดนเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการค้าระหว่างคู่ค้าในพื้นที่ชายแดนมีแนวโน้มลดลง เพราะรูปแบบการค้าจะเปลี่ยนไปในลักษณะของการขนส่งสินค้าเพื่อมาพักคอยเพื่อการดำเนินการไปขายต่อยังประเทศที่สามซึ่งกระทบต่อเศรษฐกิจในพื้นที่และอาจทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจการค้าตามแนวพื้นที่ชายแดนในอนาคต

2.7 การเปลี่ยนแปลงร่องน้ำลึก อันเนื่องมาจากการลักลอบดูดหินกรวดและทราย ซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงของทิศทางธรรมชาติ ทิศทางการไหลของแม่น้ำในเขตพื้นที่ชายแดนและการกัดเซาะตลิ่งส่งผลให้มีการสูญเสียดินแดนตามริมแม่น้ำ

2.8 ปัญหากรรมสิทธิ์ในการครอบครองเกาะดอนที่เกิดขึ้นใหม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางชายแดน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์ในการครอบครองเกาะดอนที่เกิดขึ้นใหม่ เนื่องจากแต่ละประเทศตามแนวแม่น้ำต่างก็อ้างสิทธิ์ในการครอบครอง จึงสร้างความกังวลในการล่งล้ำอธิปไตยเขตแดนของประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้อาชญากรได้ฉวยโอกาสจากความกังวลนี้ในการก่ออาชญากรรมมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป ผลกระทบจากความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดนดังกล่าวข้างต้น หมายถึง ผลประโยชน์หรือผลเสียหายอันเกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยตรง คือ ผลที่ตามมาจากผลงาน หรือผลผลิต หรือผลประโยชน์ในระดับประณของแผนหรือโครงการ ผลกระทบอาจเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ และอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย และมีใช้กลุ่มเป้าหมายทั้งในปัจจุบันและอนาคตที่เกิดจากการดำเนินนโยบายตามรูปแบบของโครงการใดก็ตามจะมีผลกระทบเกิดขึ้นเสมอ ดังนั้นผลกระทบของนโยบายในที่นี้หมายถึงผลจากการดำเนินนโยบายที่เกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจเป็นผลที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต และเพื่ออธิบายความหมายของผลกระทบ หมายถึง ผลของการกระทำให้เกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้การแบ่งผลกระทบตามแง่มุมเนื้อหา (Content) สามารถแบ่งออกได้หลายรูปแบบ เช่น ผลกระทบมิติด้านสิ่งแวดล้อม (อากาศ น้ำ เสียง และทางเดิน) และผลกระทบมิติด้านสังคมคือผลกระทบอันส่งผลเกี่ยวข้องกับการดำเนินวิถีชีวิตของประชาชนในเรื่องพฤติกรรมทางสังคมและคุณค่าของชีวิตประชาชน เป็นต้น

3. แนวทางในการสร้างโอกาสและความร่วมมือต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน

3.1 จากผลของการวิเคราะห์แนวทางในการสร้างโอกาสและความร่วมมือต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดนกับความร่วมมือภายในประเทศ ประกอบด้วย (1) ความมั่นคง คือ การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายในประเทศทั้งภาครัฐและเอกชนในการบูรณาการการทำงานร่วมกันผ่านการจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อมุ่งเน้นการแก้ปัญหาภัยคุกคามความมั่นคง เช่น ยาเสพติด อาชญากรรม และแรงงานผิดกฎหมาย เป็นต้น (2) เศรษฐกิจ คือ การสร้างความร่วมมือและการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการเพื่อรองรับกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งสร้างความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนผ่านกลไกการประชุมสภาหอการค้าของจังหวัด เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถสร้างมูลค่าร่วมกัน และ (3) ด้านสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภาคประชาสังคม คือ การสร้างความร่วมมือกับชุมชนโดยการสร้าง

โครงการความร่วมมือระดับชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรและการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ และเผยแพร่องค์ความรู้ ศึกษาวิจัย และการแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันของประเทศตามแนวพื้นที่ชายแดน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการพัฒนาที่ร่วมกันที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

3.2 จากผลของการวิเคราะห์แนวทางในการสร้างโอกาสและความร่วมมือต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดนกับความร่วมมือระหว่างประเทศ ประกอบด้วย (1) ความมั่นคง คือ (1.1) การสร้างความร่วมมืออย่างเป็นทางการกับหน่วยงานทางทหารของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น กรมทหารชายแดนและกองทัพของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด ปัญหาการลักลอบข้ามแดน ปัญหาการนำสินค้าผิดกฎหมาย และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสานการแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกัน (1.2) การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐของไทย เช่น กระทรวงการต่างประเทศ และกรมกิจการชายแดนทหาร เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตามแนวชายแดน และ (1.3) การสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ผ่านกลไกความร่วมมือระหว่างจังหวัดและแขวงร่วมกับจังหวัดกับประเทศเพื่อนบ้านผ่านกลไกทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ (2) เศรษฐกิจ คือ (2.1) การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศ โดยมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างเป็นทางการ รวมถึงการจัดส่งบุคลากรเข้าร่วมการอบรมในการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกัน และ (2.2) การสร้างความร่วมมือด้านการศึกษา การเรียนรู้วิจัย และนวัตกรรมเพื่อเป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างความไว้วางใจและสร้างการเรียนรู้ระหว่างกันของประเทศเพื่อนบ้านได้เป็นอย่างดี และ (3) ด้านสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภาคประชาสังคม คือ การสร้างความร่วมมือกับกระทรวงการต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดการพื้นที่ชายแดน และการแก้ไขปัญหาที่ร่วมกันตามแนวพื้นที่ชายแดน

4. แนวทางและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรองรับกับความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กองทัพมีบทบาทสำคัญอย่างมากในประเด็นด้านการสร้างความมั่นคงในพื้นที่ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเชิงนิเวศของทางธรรมชาติทำให้การเคลื่อนย้ายของผู้คนสามารถทำได้สะดวกมากขึ้น ทำให้ภัยคุกคามในพื้นที่ เช่น ยาเสพติด อาชญากรรม และการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นกองทัพจึงมีบทบาทสำคัญในการบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภัยคุกคาม โดยเฉพาะการสร้าง ความไว้วางใจระหว่างประเทศทั้งในระดับรัฐต่อรัฐ และระหว่างประชาชนต่อประชาชน รวมทั้งขยายพื้นที่จากแต่เดิมที่กองทัพให้คำแนะนำส่วนราชการที่อำเภอชายแดนในการร่างประเด็นหารือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาที่อาจจะกระทบต่อความมั่นคงตามแนวชายแดน โดยขยายพื้นที่การให้คำแนะนำแก่ส่วนราชการในพื้นที่ตอนในร่วมด้วย

สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นนโยบายของภาครัฐในการรองรับกับความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดนควรเป็นนโยบายที่ชัดเจนและไม่เปลี่ยนแปลงบ่อยเพื่อให้ผู้ปฏิบัติในพื้นที่มีความเข้าใจและสามารถขับเคลื่อนแนวทางการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้บุคลากรที่มีความเกี่ยวข้อง

กับการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการลดโอกาสการนำปมทางประวัติศาสตร์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในอดีตมากระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกันในปัจจุบัน ซึ่งไทยควรจะแสวงประโยชน์ในการใช้ปัจจัยที่เกื้อกูล ได้แก่ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อนบ้านทั้งในระดับภาครัฐต่อภาครัฐ ระดับภาคธุรกิจต่อภาคธุรกิจ และระดับภาคประชาชนต่อภาคประชาชน

นอกจากนี้แนวทางการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านต้องให้ชุมชนทั้งสองฝั่งได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายหรือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น รัฐบาล ภาคเอกชน และชุมชนต่างๆ ในภูมิภาคจะต้องร่วมมือกันแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อรับมือกับความท้าทายในการบริหารจัดการตามแนวชายแดน รวมไปถึงแสวงหาความร่วมมือกับพันธมิตรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยังประโยชน์แก่ทุกฝ่ายพร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการปรับตัวทางด้านอาชีพบนฐานเศรษฐกิจชุมชน โดยมุ่งเน้นวิธีการผลิตแบบพึ่งตนเอง สร้างระบบการผลิตที่หลากหลายสอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมและระบบนิเวศ เพื่อการดำรงอยู่บนความซับซ้อนและหลากหลายของระบบนิเวศที่มีความเอื้อเพื่อแบ่งปันบนฐานวัฒนธรรม ประเพณีที่ชุมชนปฏิบัติและเชื่อถือผ่านพิธีกรรมและความเชื่อของประชาชนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะจากการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1.1 กองทัพอากาศควรดำรงความต่อเนื่องในการจัดทำฐานข้อมูลด้านความมั่นคงภายใต้ศูนย์ปฏิบัติการร่วมเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการจัดทำนโยบาย แผนงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับมือกับความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดนและพื้นที่อื่น ๆ

1.2 กองทัพอากาศควรดำรงความต่อเนื่องในการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและใช้ทักษะทางวัฒนธรรมในอันที่จะปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้หน่วยทหารในพื้นที่และกรมกิจการชายแดนทหาร (ชด.ทหาร) เป็นกลไกด้านความมั่นคงที่สำคัญ พร้อมทั้งริเริ่มการใช้ช่องทางการสื่อสารในภาวะวิกฤติเพื่อลดข้อพิพาทในพื้นที่คลุมเครือระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาคมข่าวโดยกรมข่าวทหาร กรมกิจการชายแดนทหาร รวมทั้งหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่สามารถเข้ามามีส่วนเพื่อรับมือกับความท้าทายต่อความมั่นคงพื้นที่ชายแดน

1.3 กองทัพอากาศบูรณาการในการแลกเปลี่ยนโครงการศึกษาวิจัยร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ ในการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดน และแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการบริหารจัดการเหตุฉุกเฉินในกรณีเกิดอุทกภัยและภัยพิบัติตามแนวชายแดน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 กองทัพอากาศสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงาน เพื่อการเฝ้าติดตามและรับมือกับความท้าทายด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ ผ่านกลไกของ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ในลักษณะศูนย์ปฏิบัติการร่วม เพื่อเสริมประสิทธิภาพของการประสานงานในการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงในพื้นที่กับส่วนกลางให้มีความประสานสอดคล้องซึ่งกันและกัน ตลอดจนเพื่อนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้อย่างประสานสอดคล้องกัน เพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 กองทัพสามารถเข้ามามีส่วนในการสนับสนุนขีดความสามารถและงานในการพัฒนาประเทศ โดยเข้ามามีบทบาทสำคัญในการริเริ่มและบูรณาการในการจัดทำฐานข้อมูลด้านความมั่นคง เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการจัดทำนโยบาย แผนงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับมือกับความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดนและพื้นที่อื่น ๆ

2.3 การพิจารณาปรับปรุงในการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน พร้อมทั้งจัดตั้งช่องทางสื่อสารในภาวะวิกฤติเพื่อลดข้อพิพาทในพื้นที่คลุมเครือ เช่น พื้นที่เกาะดอน การปฏิบัติการตามพื้นที่ชายแดน เป็นต้น

2.4 กองทัพอากาศใช้ประโยชน์จากงานวิชาการและงานวิจัยในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

3. ข้อเสนอแนะเชิงพื้นที่

3.1 ควรมีการศึกษาในประเด็นอื่นๆ ประกอบด้วย เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านความมั่นคงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3.2 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างจากทุกภาคส่วนถึงผลกระทบจากความท้าทายต่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน รวมทั้งพื้นที่อื่นๆ เพื่อให้การวิจัยสามารถอธิบายผลได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

4. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.1 ควรมีการริเริ่มและจัดตั้งประชาคม/ภาคี เพื่อการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนอย่างยั่งยืน ทั้งในระดับพื้นที่และระดับชาติ เพื่อเป็นแพลตฟอร์มกลางในการเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน ประกอบกับการนำข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดน รวมถึงความคืบหน้าและสถานการณ์ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ชายแดน

4.2 ภาครัฐควรสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการในการพัฒนาศักยภาพเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะการสนับสนุนให้เกิดการพึ่งตนเองและปรับตัวด้านการประกอบอาชีพบนฐานเศรษฐกิจชุมชน

4.3 มีระบบการช่วยเหลือ ชดเชย เยียวยา เกษตรกร ชาวประมง ชุมชนท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบเฉพาะหน้าจากการพัฒนาพื้นที่ชายแดน

4.4 ไทยควรเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะความสัมพันธ์ในมิติด้านสังคมและวัฒนธรรมด้วยการส่งเสริมความสัมพันธ์แบบเครือญาติระหว่างประชาชนกับประชาชนมากยิ่งขึ้น และมีมิติด้านการศึกษาเข้ามาเสริม

4.5 ภาครัฐควรนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของภาครัฐในการเป็นกลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเป็นฐานข้อมูลด้านการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของภาครัฐที่สามารถตอบโจทย์สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และเพื่อให้ภาครัฐสามารถออกแบบความต้องการและโครงการให้สอดคล้องกับพื้นที่มากยิ่งขึ้น

4.6 ควรมีการบูรณาการงานวิชาการ งานวิจัยไปบ้าน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเชิงนิเวศของพื้นที่ชายแดนระหว่างหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และหน่วยงานภาคประชาสังคมในพื้นที่ร่วมกัน โดยเฉพาะในประเด็นด้านความมั่นคงในพื้นที่ และความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

ชวงค์ อุบลี และคณะ. (2559). **กลไกการจัดการปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ตามแนวชายแดนภาค**

ตะวันออกไทย – กัมพูชา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ธนาวัฒน์ ปัทมฤทธิกุลและคณะ (2562). การวิเคราะห์ทัศนคติ ความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองชายแดนเพื่อเชื่อมโยง การท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง: มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-กวางตรี. **วารสารรัชต์ ภาควิชา**, 13 (30), 245-255.

บรรจง อมรชิวิน และหทัยชนก ศิริวัฒนกุล. (2558). ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศของ ไทย บนเส้นทางบูรณาการระดับภูมิภาค. **วารสารวิทย์สารณรมย์**, 15 (58), 160-173.

มนตรี คำวัน และคู่บุญ จารุมณี. (2560). โอกาสและความท้าทายของการพัฒนานครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยวริมฝั่ง แม่น้ำโขง. **วารสารการเมืองการปกครอง**, 7 (3), 163-178.

วชิรวัชร งามละม่อม. (2561). ประเทศไทยกับการบริหารจัดการลุ่มน้ำโขงว่าด้วยแผนพัฒนาการเดินเรือ ระหว่างประเทศในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง พ.ศ. 2558-2568. ใน **การประชุมวิชาการ บัณฑิตศึกษาระดับชาติ สรรพศาสตร์ สรรพศิลป์ ประจำปี 2561**. (28 มิถุนายน หน้า 372-392). กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วชิรวัชร งามละม่อม. (2562). กระแสโลกาภิวัตน์กับการปรับตัวของประเทศไทย. **วารสารการจัดการและการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**, 1 (1), 61-83.

_____. (2565). การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐในยุคดิจิทัล. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัย หอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 42 (1), 132 - 153.

วีรวิธ มาฆะศิริานนท์. (2565). **องค์การฉลาดคิดและสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. (2563). **กองทัพไทยกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการความมั่นคงชายแดนแบบองค์รวมกับประเทศเพื่อนบ้าน: กรณีศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2560). **นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงของชาติ (พ.ศ.2560-2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ.

สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ. (2562). **กำเนิดอาเซียน**. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ.

สำนักเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)**. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

Dru, J. (1996). **Disruption: Overturning conventions and shaking up the marketplace**. New York: John Wiley & Sons.